

PROCEDURA „NIEBIESKIEJ KARTY”

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023, poz.1870)

§ 4.1. Osoba wszczynająca procedurę dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej, a także, w miarę możliwości, z osobą stosującą przemoc.

2. Rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi, poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.

3. Osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się informacje w prostym, przejrzystym i przystępnym dla niej języku, z uwzględnieniem stanu i okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym.

4. W trakcie rozmowy z osobą stosującą przemoc domową informuje się ją w szczególności o prawno karnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz wskazuje na konieczność zmiany sposobu postępowania.

Działania, o których mowa w ust. 2 i 4, realizuje się, uwzględniając warunki, czynniki i potrzeby, w tym dotyczące osób niepełnosprawnych.

§ 5.1. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.

2. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec pełnoletniej osoby nieporadnej ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności opiekuna prawnego lub faktycznego lub pełnoletniej osoby przez nią wskazanej.

3. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej [...], zwanej dalej „osobą najbliższą”, lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.

4. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą stosującą przemoc domową wobec pełno- letniej osoby nieporadnej, o której mowa w ust. 2, jest opiekun prawny lub faktyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności osoby najbliższej, a w razie jej braku – w obecności innej osoby pełnoletniej przez nią wskazanej.

5. Działania z udziałem osób doznających przemocy domowej, o których mowa w ust. 1 i 2, przeprowadza się, w miarę możliwości, w obecności psychologa.

**Procedura rozpoczyna się od wypełnienia tzw. „Niebieskiej Karty”
może tego dokonać wyłącznie:**

- policjant,
- pracownik socjalny,
- pracownik oświatowy,
- pracownik ochrony zdrowia,
- członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Po wypełnieniu dokumentu, w ciągu 7 dni zostaje on przekazany do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, który najczęściej ma swoją siedzibę w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Przewodniczący ma 3 dni, aby przekazać wypełnioną „Niebieską Kartę” A do utworzonej Grupy Roboczej. Skład tego zespołu będzie zależał od potrzeb rodziny, dla której wszczęto procedurę.

Następnie osoba doznająca przemocy otrzyma „Niebieską Kartę” – B, w której zawarte są informacje prawne i praktyczne w sprawie uruchomionej procedury.

Opracowanie indywidualnego planu pomocy

Grupa Robocza po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w Karcie A oraz tymi zebranymi w środowisku domowym zaprosi osobę doznającą przemocy na spotkanie. Powinno się ono odbyć w terminie od 7 do 30 dni od zgłoszenia/interwencji. Zorganizowane zostanie w siedzibie Zespołu Interdyscyplinarnego lub – w sytuacji choroby – miejscu dogodnym dla osoby pokrzywdzonej.

Podczas spotkania wypisana zostanie „Niebieska Karta” – C, na której znajdzie się indywidualny plan pomocy, uwzględniający potrzeby osoby, wobec której stosowana jest przemoc.

Oddziaływanie na sprawcę przemocy

Grupa robocza wezwie do siebie osobę dokonującą przemocy. Celem spotkania jest przekonanie oprawcy do zaprzestania stosowania przemocy i poznanie jego potrzeb. Przebieg spotkania zostanie spisany w „Niebieskiej Karcie” – D.

W uzasadnionych sytuacjach Zespół Interdyscyplinarny może wystąpić do Prokuratury o zastosowanie środków zapobiegawczych, takich jak: nakaz opuszczenia przez sprawcę lokalu, w którym zamieszkuje wspólnie z pokrzywdzonym, dozór policji czy tymczasowe aresztowanie.

Realizacja indywidualnego planu pracy

Kolejnym krokiem jest wprowadzenie stworzonego przez Grupę Roboczą planu pracy w życie. Działania mogą obejmować:

- pracę socjalną,
- konsultacje psychologiczne,

- udział w grupie wsparcia dla osób doznających przemocy,
- powiadomienie sądu,
- objęcie dzieci opieką pedagogiczno-psychologiczną.

Poza tym, członkowie zespołu będą monitorowali środowisko domowe osoby doznającej przemocy domowej.

Zdarzenia niebezpieczne podczas procedury „Niebieskiej Karty”

Osoba doświadczająca przemocy domowej powinna zgłaszać policji lub członkom Grupy Roboczej każde zachowanie agresywne ze strony oprawcy. Policjant utworzy wówczas nową Kartę A, zaś Grupa Robocza dokona adnotacji w powstałej wcześniej Karcie C.

Zakończenie procedury

Zakończenie procedury następuje zazwyczaj po kilku miesiącach od jej rozpoczęcia. Niestety, w niektórych rodzinach przemoc trwa latami – wówczas procedura „Niebieskiej Karty” trwa znacznie dłużej.

Po zakończeniu procedury Niebieskiej Karty w każdym momencie można rozpocząć ją ponownie. Wystarczy dokonać odpowiedniego zgłoszenia, np. na policji.

Kiedy wygasa „Niebieska Karta”?

W prawie nie został określony czas, przez który procedura musi być wykonywana. Niektóre gminy same narzuciły sobie przepisy w tej kwestii. Zwyczajowo cała procedura trwa około 3 miesiące.

Rola szkoły w procedurze „Niebieskiej Karty”

1. Zakłada Kartę – cz. A – w razie podejrzenia krzywdzenia dziecka; po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą albo po ustąpieniu przyczyny uniemożliwiającej wypełnienie formularza w jej obecności. Dopiero, gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z tą osobą jest niewykonalne, można wypełnić formularz bez jej udziału. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dzieci uczęszczających do szkoły wypełnienie formularza „Niebieskiej Karty” – A nastąpić może jedynie w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego lub osoby najbliższej, jeżeli przemoc stosują wobec dziecka rodzice.
2. Przeprowadzenie rozmowy z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że została dotknięta przemocą w rodzinie, jest niezbędnym elementem procedury. Rozmowa taka powinna zostać przeprowadzona w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo. Za każdym razem należy ocenić, czy miejsce przeprowadzania rozmów jest odpowiednie i zapewnia poczucie godności i bezpieczeństwa. Osoba, z którą przeprowadza się rozmowę w ramach wszczętej procedury, musi mieć pewność, że ani sprawca ani osoby trzecie (uczniowie, nauczyciele, inni pracownicy czy rodzice dzieci uczęszczających do szkoły) jej nie słyszą i co więcej, że informacje te nie będą w przyszłości takim osobom udostępniane.

3. Wszczynając procedurę, należy w pierwszej kolejności podjąć działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Działania te nie będą podejmowane zawsze przy wszczęciu procedury, ale jedynie w sytuacjach nagłych, w których istnieje zagrożenie dla życia i zdrowia dziecka. Aby szkoła mogła podejmować wobec rodzin dotkniętych przemocą działania interwencyjne, powinno się podejmować ścisłą współpracę z podmiotami, które uprawnione są do wymienionych wyżej działań: pracownicy socjalni, policja lub przedstawiciele ochrony zdrowia.
4. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta” – A, osobie co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta” – B. Jeżeli osobą tą jest dziecko, formularz B przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Ustawodawca przewidział, że formularza „Niebieska Karta” – B nie przekazuje się dziecku doświadczającemu przemocy w rodzinie. Formularza tego nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie. Jeżeli podejrzanym o stosowanie przemocy w rodzinie jest jeden z rodziców dziecka, to formularz „Niebieska Karta” – B należy przekazać jedynie drugiemu z rodziców.
5. Już po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta” – A dyrektor szkoły lub nauczyciel (psycholog lub pedagog szkolny), który wszczął procedurę, zobowiązany jest niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od wszczęcia procedury, przekazać oryginał wypełnionego formularza „Niebieska Karta” – A do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. W szkole zostaje kopia przekazanego formularza.